

Βιοματικό εργαστήριο
«Σχολική βία: τεχνικές ευαισθητοποίησης μέσω του δράματος»

Σχεδιασμός-εμψύχωση: Καραβόλτσου Αθηνά,
Μαθηματικός, Θεατρολόγος, Εκπαιδευτικός Αγωγής Υγείας
Επικοινωνία: 210 4653636, 6942 540 526, akaravol@yahoo.gr

Βιοματικές δραστηριότητες (για μαθητές Ε' Δημοτικού - Α' Λυκείου)

Γνωριμία-Σπάσιμο πάγου: Η οδηγία είναι «Αλλάζουμε θέσεις όλοι όσοι» έχουμε κάτι κοινό, π.χ. φοράμε κάτι μαύρο, ασχολούμαστε με τον υπολογιστή πάνω από δύο ώρες κάθε μέρα, κλπ. Αρχικά, ο εμψυχωτής είναι αυτός που βρίσκεται στη μέση του κύκλου και διαλέγει τις φράσεις που θα ακουστούν και κατόπιν κάποιο άλλο μέλος της ομάδας, αυτό που μένει όρθιο κάθε φορά, αφού οι καρέκλες είναι μία λιγότερη από τα μέλη της ομάδας. Με τη δραστηριότητα αυτή μπορούν να διερευνηθούν διάφορα θέματα που θα επιλέξει η ομάδα.

Ο ρόλος του θεατή στη σχολική βία-εμβάθυνση στη συμπεριφορά

Σενάριο-Κοινωνικός αποκλεισμός-Ψυχολογική βία:

Έίσαι ένα κορίτσι που ανήκεις στην παρέα των δημοφιλών κοριτσιών του σχολείου. Μία νέα μαθήτριά στο σχολείο προσπαθεί να μπει στην παρέα σας, αλλά οι φίλες σου δεν την αποδέχονται, τη σχολιάζουν ως κακοντυμένη, «φτωχιά» και «βούρλο»-κακή μαθήτριά. Στην πρότασή σου να την κάνετε παρέα γιατί έχει καλό χαρακτήρα, αντιδρούν αρνητικά και εν τέλει σου λένε «διάλεξε: ή αυτή ή εμείς».

Διερεύνηση επιχειρημάτων-Άγγελοι και Διάβολοι:

Ένας εθελοντής στέκεται όρθιος και χρησιμεύει ως μοντέλο. Δεξιά και αριστερά του, εναλλάξ και ακουμπώντας τον ώμο του, οι συμμετέχοντες στέκονται και λένε από ένα επιχειρήμα υπέρ ή κατά της στάσης του θεατή-κοριτσιού του κοινωνικού αποκλεισμού, σαν να είναι τα αγγελάκια και τα διαβολάκια στη σκέψη του, π.χ. «άσε τώρα, δεν θα αφήσω και τις φίλες μου που τις έχω τόσα χρόνια τώρα», «εγώ θα προσπαθήσω να πείσω την παρέα μου να την αποδεχθεί γιατί θέλω να τα έχω καλά με τη συνείδησή μου».

Συναισθηματική εμπλοκή-Κύκλος συνείδησης:

Οι συμμετέχοντες δημιουργούν δύο ομόκεντρους κύκλους. Ο εσωτερικός κύκλος είναι το κορίτσι-θεατής της βίας και απλώς κρατάει τα μάτια κλειστά στη δραστηριότητα. Ο εξωτερικός κύκλος χρησιμοποιεί και πάλι τα επιχειρήματα της προηγούμενης δράσης, τα λέει από μία φορά φωναχτά και με τις οδηγίες του εμπυχωτή σε δεύτερη φάση τα επαναλαμβάνει πολλές φορές, όλοι μαζί ταυτόχρονα και ψιθυριστά και ενώ παράλληλα κινείται γύρω-γύρω από το μέσα κύκλο.

Στο τέλος κάθε δραστηριότητας, ο εμπυχωτής ρωτάει τους συμμετέχοντες πως ένοιωσαν και τι άλλο τους έκανε εντύπωση από τη δραστηριότητα, αλλά και ποια θέση-επιχείρημα από όσες ακούστηκαν τους επηρέασε περισσότερο και γιατί.

Ο ρόλος του θύτη στη σχολική βία-εμβάθυνση στη συμπεριφορά

Σενάριο-Χτύπημα-Σωματική βία (ως απάντηση στη λεκτική βία του θύματος):

Ένα αγόρι-τυπικός θύτης επιτέθηκε και χτύπησε άσχημα ένα συμμαθητή του, που τον έβρισε και τον είπε «ηλίθιο».

Ο εαυτός μου και οι άλλοι-Ρόλος στο πάτωμα:

Ο εμπυχωτής σχηματίζει σε χαρτί του μέτρου το περίγραμμα του σώματος ενός εθελοντή, που αντιπροσωπεύει το θύτη. Όλοι οι συμμετέχοντες γράφουν με μαρκαδόρους, λέξεις ή φράσεις που εκφράζουν σκέψεις, συναισθήματα και χαρακτηρισμούς του θύτη για τον εαυτό του – στο εσωτερικό του περιγράμματος – και αντιστοίχως σκέψεις που κάνουν οι άλλοι για αυτόν (φίλοι ή μη-παιδιά, γονείς, δάσκαλοι) – στο εξωτερικό του περιγράμματος. Ύστερα η ομάδα συγκεντρώνεται γύρω από το χαρτί, διαβάσει από μέσα της όσα γράφτηκαν και μετά ένας ένας διαβάσει φωναχτά τη φράση που του έκανε τη μεγαλύτερη εντύπωση.

Κατόπιν, η ομάδα συζητάει την εικόνα του θύτη για τον εαυτό του και την εικόνα που έχουν οι άλλοι για αυτόν. Πόσο μοιάζουν και πόσο διαφέρουν οι δύο εικόνες και σε τι ακριβώς διαφέρουν; Έχει ο θύτης αντιληφθεί τον τρόπο που τον βλέπουν οι άλλοι; Φαίνεται αυτό από τα σχόλια που κάνει ο ίδιος για τον εαυτό του; Αν όχι, τι συμπεράσματα βγαίνουν από αυτό;

Διερεύνηση των κινήτρων της συμπεριφοράς-Ανακριτική καρτέλα:

Ο εμπυχωτής ή κάποιο άλλο μέλος της ομάδας που το επιθυμεί κάθεται σε μία καρτέλα απέναντι από τον κύκλο των συμμετεχόντων. Ο ίδιος αντιπροσωπεύει το παιδί-θύτη και οι υπόλοιποι μπορούν να τον «ανακρίνουν», σαν να είναι οι εαυτοί τους και όχι κάποιος συγκεκριμένος ρόλος. Αυτός θα επιλέξει αν θα απαντήσει και τον τρόπο που θα απαντήσει.

Κατόπιν η ομάδα συζητάει αυτό που της έκανε εντύπωση, αν δυσκολεύτηκε στη διατύπωση των ερωτήσεων, ποιες από τις απαντήσεις του θύτη τη δυσκόλεψαν, αν κατανόησε καλύτερα τη συμπεριφορά του και τι συγκεκριμένα κατάλαβε και τέλος σε ποιες αξίες βασίζεται αυτή η συμπεριφορά (π.χ. η σωματική βία είναι ηθικός τρόπος συμπεριφοράς όταν προστατεύω την αξιοπρέπειά μου από προσβολές;).

Γενικότερα, στην ανάλυση-συζήτηση των δραστηριοτήτων με τα παιδιά τρεις είναι οι άξονες στους οποίους φροντίζουμε να αναφερόμαστε: αξίες που βασίζεται η συμπεριφορά, συναισθήματα των ηρώων και συνέπειες των πράξεών τους.

Χρήσιμοι σύνδεσμοι

Παραδείγματα εθνικών σχεδίων δράσης με ενημερωτικό υλικό και σχέδια μαθημάτων:

Australian Bullying. No Way

<http://bullyingnoway.gov.au>

Canada, Promoting Relationships and Eliminating Violence

<http://www.prevnet.ca>

New Zealand, No Bully - Kia-Kaha

<http://www.police.govt.nz/service/yes/downloads/kia-kaha/kia-kaha-secondary-health-t-guide.pdf>

United States Department of Education

<http://www.stopbullying.gov/what-you-can-do/educators/index.html>

Άλλοι οργανισμοί:

Διεθνές Παρατηρητήριο για τη Σχολική βία

<http://www.ijvs.org>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πρόγραμμα VISTA για τη βία στα σχολεία, 2006

<http://www.vista-europe.org/index.php>

Συμμαχία κατά του εκφοβισμού: δίκτυο πάνω από 100 οργανισμών του Ηνωμένου Βασιλείου για το σχολικό εκφοβισμό, από το 2002

<http://www.anti-bullyingalliancetoolkit.org.uk/>

Συμβούλιο για την Επανορθωτική Δικαιοσύνη, με οδηγίες για καλές πρακτικές

<http://www.restorativejustice.org.uk/>

ChildNet – Οργανισμός για την καταπολέμηση της ηλεκτρονικής βίας

<http://www.childnet.com/publications/>

EACH – Οργανισμός για την αντιμετώπιση του ομοφοβικού εκφοβισμού

<http://www.eachaction.org.uk/wp-content/uploads/2012/02/Safe-to-Learn-Homophobic-Bullying.pdf>

Stonewall: Οργανισμός για την καταπολέμηση των διακρίσεων και της βίας λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού

http://www.stonewall.org.uk/at_school/education_resources/default.asp

Δίκτυο κατά της βίας στο σχολείο, η πρώτη προσπάθεια στην Ελλάδα

http://www.antibullyingnetwork.gr/page.aspx?id=102&main_menu=296&parent_id=161

Ο Συνήγορος του παιδιού, με παραδείγματα δράσεων σχολείων από όλη την Ελλάδα

<http://www.0-18.gr/gia-megaloy/bia-sto-scholeio>

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Αρτινοπούλου, Β. (2001). *Βία στο σχολείο: Έρευνες και πολιτικές στην Ευρώπη*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Αρτινοπούλου, Β. (2010). *Η σχολική διαμεσολάβηση: Εκπαιδεύοντας τους μαθητές στη διαχείριση της βίας και του εκφοβισμού*. Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη.

Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, Α. (επιμέλεια) (2010). *Ομαδική βία και επιθετικότητα στο σχολείο*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Σπυρόπουλος, Φ. (2011). *Σχολικός Τραμπουκισμός*. Αθήνα: Σακκουλάς.

Τρίγκα – Μερτίκα, Ε. (2012). *Σχολικός εκφοβισμός - Θυματοποίηση - Ο ρόλος οικογένειας-σχολείου*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Courtecuisse, V. (1998). *Βία στο σχολείο. Βία του σχολείου*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Olweus, D. (2009). *Εκφοβισμός και βία στο σχολείο*. Αθήνα: ΕΨΥΠΕ.

Rigby, K. (2008). *Σχολικός εκφοβισμός: Σύγχρονες απόψεις*. Αθήνα: Τόπος.

Ξενόγλωσση:

Gittins, C. (ed.) (2006) *Violence Reduction in Schools: How to Make a Difference*. Strasbourg: Council of Europe Publishing.

Olweus, D. (1996) *The Revised Olweus Bully/Victim Questionnaire*. Bergen, Norway: Research Centre for Health Promotion (HEMIL Centre), University of Bergen.

O'Moore, M. and Minton, S. J. (2004) *Dealing with Bullying in Schools: A Training Manual for Teachers, Parents and Other Professionals*. London: Sage Publications.

Rivers, I., Duncan, N. and Besag, V. (2007) *Bullying: A Handbook for Educators and Practitioners*. Westport, CT: Praeger Publishers.

Cole, T. (2000) *Kids Helping Kids*. Victoria, British Columbia: Peer Resources.

Cowie, H. and Jennifer, D. (2007) *Managing Violence in School: A Whole-School Approach to Best Practice*. London: Paul Chapman.

Hazler, R. J. (1996) *Breaking the Cycle of Violence: Interventions for Bullying and Victimization*. Washington, DC: Accelerated Development/Taylor & Francis.

Hopkins, B. (2004) *Just Schools*. London: Jessica Kingsley.

McLauchlin, E., Fergusom, R., Hughes, G. and Westmorland, L. (Eds.) (2003) *Restorative Justice: Critical Issues*. London: Sage.

Petch, B. and Withers, T. (2006) *Peer mediation: guidance notes for schools*. Solihull: Solihull Metropolitan Borough Council.

Robinson, G. and Maines, B. (2007) *Bullying*. London: Sage Publications.

Zehr, H. (2002) *The Little Book of Restorative Justice*. Intercourse, PA: Good Books Publications.

Robinson, G. and Maines, B. (2007) *Bullying*. London: Sage Publications.

S. Sharp and P. K. Smith (eds.) *Tackling Bullying in Your School*. London: Routledge.

Sullivan, K. (2000) *The Anti-bullying Handbook*. Oxford: Oxford University Press.

O'Moore, M. (2006) *Silent Witnesses*. Ireland: Trinity College Dublin Anti-Bullying Research and Resource Centre (www.abc.tcd.ie).

The SPRinG Group Work Project (www.SPRinG-Project.org.uk).

Petch, B. and Withers, T. (2006) *Peer Mediation: Guidance Notes for Schools*. Solihull: Solihull Metropolitan Borough Council.

Scherer-Thompson, J. (2002). *Peer Support Manual*. London: Mental Health Foundation (www.mentalhealth.org.uk/peer/).

Weare, K. (2004) *Developing the Emotionally Literate School*. London: Paul Chapman Publishing.

World Health Organization (WHO) (2002) *World Report on Violence and Health*. Geneva Author.

Zehr, H. (2002) *The Little Book of Restorative Justice* Intercourse, PA: Good Books Publications.